

24.1.2022

Pormestari

Ympäristöministeriö
PL 35
00023 VALTIONEUVOSTO

11 §**Lausunto ympäristöministeriölle keskipitkän aikavälin ilmastopoliitiikan suunnitelmasta**

HEL 2021-014010 T 03 00 00

VN/16951/2020

Päätös

Pormestari antoi ympäristöministeriölle keskipitkän aikavälin ilmastopoliitiikan suunnitelmasta seuraavan lausunnon:

Helsinki on asettanut omaksi tavoitteekseen olla hiilineutraali vuonna 2030. Lisäksi Helsingin tavoite on saavuttaa nollapäästöisyys vuonna 2040 ja tämän jälkeen pyrkiä hiilinegatiivisuuteen. Helsingin oma tavoite on huomattavasti tiukempi kuin lausunnolla olevan suunnitelman tavoite.

Helsingin ilmastotyön näkökulmasta on keskeistä, että valtio omalla ohjauksellaan ja lainsäädännöllä tukee kaupunkien ja muiden toimijoiden ilmastotyötä. Erityisen tärkeää tämä on liikenteessä, jossa kaupunkien oma rooli ja vaikutusmahdollisuudet ovat varsin rajattuja.

Suunnitelmassa esitettyjen toimenpiteiden vaikuttavuutta on vaikea arvioida, koska ehdotetut toimet ovat suunnitelmassa hyvin ylätasolla. Toimenpiteiden konkretisointi lisäisi suunnitelmaan läpinäkyvyyttä ja tarvittavaa konkretiaa.

Toimenpiteiden vaikuttavuuteen ja kustannustehokkuuteen tulee kiinnittää huomiota. Esimerkiksi toimien arviointiin tulisi kytkeä arvio toimien päästövähennys-kustannusvaikutuksesta, jotta ei tueta kalliita ja päästövähennysnäkökulmasta tehottomia toimia.

Kuntien rooli ilmastopoliitikassa korostuu yleisestikin. Paikallisista toimista riippuu pitkälti se, onnistutaanko ilmastonmuutokseen sopeutumaan tai onnistutaanko saavuttamaan hiilineutraaliustavoite. Valtio ei voi onnistua ilman suurimpia kaupunkeja. Kunnat tulee ottaa valtakunnalliseen valmisteluun mukaan ja hyödyntää niiden asiantuntemusta jo

24.1.2022

Pormestari

varhaisessa vaiheessa valmistelua. Valtion tulee myös tukea kuntien kunnianhimoisia tavoitteita ja toimia, joista kansalliset onnistumiset myös hiilineutraaliuden saavuttamisessa ja ilmastokysymyksissä riippuvat. Rahoituksen kanavoinnin periaatteena tulee olla rahoituksen suuntaaminen sinne, missä saadaan suurimmat päästösäästöt. Nyt näin ei ole. Tuore päätös EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman rahoituksen kansallisesta jaosta maakuntien kesken on hyvä esimerkki. Uudenmaan rahoituksen osuus on alle 62 miljoonaa euroa, eli vain 5,2 euroa yhtä uusimaalaista kohti vuodessa. Lapissa vastaava summa on 148 euroa asukasta kohti.

Liikenne

Erityisesti liikenteen osalta valtion toimet ovat keskeisiä, sillä niitä ei muiden toimijoiden keinoin pystytä konkretisoimaan. Kaupunkien omien suunnitelmien ja skenaarioiden kannalta on tärkeää saada mahdollisimman konkreettiset suunnitelmat jatkotoimista.

Keskeinen keino liikenteen päästövähennysten saavuttamiseen on liikenteen sähköistäminen. Latauspisteiden määrän rajallisuus aiheuttaa ongelmia. Uusien kiinteistöjen osalta on varmistettava, että niihin tulee riittävä määrä latauspaikkoja. Helsinki vaatii omassa tontinluovutus-säännöstössään huomattavasti voimassa olevia määräyksiä tiukempaa latauspistevalmiutta. Määräysten ja ohjeiden valmistelussa tulisi varmistaa se, että latauspistevaatimukset ovat riittävällä tasolla suhteessa ennustettuun sähköautojen määrän kehittymiseen.

Sekoitevelvoitteen laskentasääntöjä tulisi muuttaa siten, että mittarilta biopolttoaineena ostettu polttoneste ei vähennä sekoitevelvoitteen määrää. Helsingissä uusiutuviin polttoaineisiin siirtyminen on keskeinen keino vähentää työ- ja raskaan kaluston päästöjä, mutta nykyisellä laskentasäännöllä hyöty jää laskennalliseksi.

Autoverotusta tulisi ohjata suuntaan, joka kannustaa vähäpäästöisyyteen myös ladattavissa hybrideissä.

Rakennusten erillislämmitys

Erillislämmityksestä luopumisen yhteydessä viitataan suhteellisen vanhaan öljylämmityksestä luopumisen toimenpideohjelman luonnokseen, joten ehdotettuihin toimiin on vaikea ottaa tarkemmin kantaa. Yleisesti ottaen öljylämmityksestä luopumisen tukeminen on kannattavaa, mutta tuen määrää ja siihen liittyviä vaatimuksia tulee tarkastella kokonaisuutena muun muassa öljykattilan vaihtoon liittyvän korotetun kotitalousvähennyksen ja ARA-avustusten kokonaisuuden näkökulmasta. Tällä hetkellä erilaisia avustuksia öljylämmityksestä luopumiseen on jo neljä. Koska öljylämmityksestä luopuminen on jo lähtökohtaisesti taloudelli-

24.1.2022

Pormestari

sesti kannattavaa, olisi hyvä tarkastella voisiko tuelle asettaa myös muita ehtoja, esimerkiksi energiatehokkuuden parantaminen.

Rakennusten energiatehokkuusparannuksiin ja lämmitystapamuutoksiin liittyen ala kaipaa ennakoitavuutta ja jatkuvuutta. Tästä näkökulmasta olisi tärkeää saada pidemmän aikavälin suunnitelma siitä mitä tuetaan ja kuinka pitkän aikaa.

Vaikuttavuus

Suunnitelmassa esitettyjen toimenpiteiden vaikuttavuutta on vaikea arvioida, koska ehdotetut toimet ovat suunnitelmassa hyvin ylätasolla ja tahtotilan omaisina linjauksina. Toimenpiteiden konkretisointi lisäisi suunnitelmaan läpinäkyvyyttä ja tarvittavaa konkretiaa. Monen toimenpiteen kohdalla vaikuttavuus faktisesti riippuu siitä, miten toimenpide lopulta toteutetaan eli tässä muodossa vaikuttavuuden arviointi on mahdotonta.

Toimenpiteiden vaikuttavuus tulisi arvioida läpinäkyvästi ja arvioinnin lähtöoletukset tulisi sisällyttää mukaan toimenpidelistaukseen. Toimenpiteiden vaikuttavuuteen ja kustannustehokkuuteen tulee kiinnittää huomiota. Esimerkiksi toimien arviointiin tulisi kytkeä arvio toimien päästövähennys-kustannusvaikutuksesta. Kustannustehokkuuden lisääminen arvioihin voisi lisätä toimien hyväksyttävyyttä..

Muita huomioita

Maankäyttö- ja rakennuslain uudistus on olennainen myös ilmastotyössä. Tavoite edistää vähähiilistä rakentamista on tärkeä. Hiilijalanjälkitavoitteiden määrittelyssä suurilla kaupungeilla tulisi olla keskeinen rooli.

Rakentamisen kiertotalouden ohjausta tulee vahvistaa nopeasti kansallisella tasolla. Tällä hetkellä markkinoilla vallitsee epä tietoisuus siitä, kannattaako kiertotalouden mukaista liiketoimintaa kehittää, jos lainsäädäntö ja viranomaiset eivät salli materiaalien uudelleenkäyttöä rakentamisessa. Ympäristöministeriön tulisi tehdä tiivistä yhteistyötä Tukesiin ja kuntien rakennusvalvontaviranomaisten kanssa, jotta asiaan saadaan selvyys. Muutoin kiertotalouden mukaiset rakentamisen ratkaisut eivät kehity. Rakentamisen kiertotalouden liiketoiminnan edistämässä kysynnän kasvattaminen on elinehto. Tätä kaupunki voi tehdä etulinjassa, jos TUKES:in, ympäristöministeriön ja valvovien viranomaisten kanssa selkeytetään rakentamisen kiertotalouden liiketoiminnan mahdollisuudet ja esteet.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

24.1.2022

Pormestari

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 8.12.2021
- 2 Lausuntopyyntö 8.12.2021, liite, keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma
- 3 Lausuntopyyntö 8.12.2021, liite, Kaisu 2, esittely

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Pöytäkirja on pidetty nähtävänä yleisessä tietoverkossa osoitteessa www.hel.fi 24.1.2022 ja asianosaista koskeva päätös on lähetetty 24.1.2022.

Pormestari